

Prof. UAM dr hab. Krzysztof Hajder

Poznań, 20.05.2020 r.

Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa

UAM w Poznaniu

**Ocena osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych dra Mikołaja Tomaszka,
w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w obszarze nauk
społecznych, dyscyplina: nauki o polityce i administracji.**

Informacje wstępne

Dr Mikołaj Tomaszak uzyskał zarówno tytuł zawodowy licencjata (w 2004 roku na kierunku politologia specjalność: administracja samorządowa), jak i magistra (w 2006 roku na kierunku politologia specjalność: administracja europejska) w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W 2011 roku przedłożył pracę pt. Ponadnarodowe i międzyrządowe zmiany w Unii Europejskiej po Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy, napisaną pod kierunkiem prof. zw. dra. hab. Zbigniewa Czachóra, na podstawie której uzyskał stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk społecznych, w zakresie nauk o polityce.

Doktor Mikołaj Tomaszak od 1 października 2012 roku jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Studiów nad Bezpieczeństwem na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 2011/2012 był zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (w Zakładzie Europeistyki). W tym samym okresie pracował na stanowisku adiunkta w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, w Zakładzie Bezpieczeństwa Narodowego, a w latach 2015-2018 współpracował w zakresie dydaktyki z Wyższą Szkołą Bankową w Poznaniu. Ponadto był nauczycielem języka niemieckiego w placówkach oświatowych gminy Siedlec oraz Nowy Tomyśl. Był ankieterem w Centrum Badania Opinii i Rynku „Pentor”.

Godne podkreślenia jest, że Habilitant uzyskał stypendium naukowe dla młodych doktorów w ramach projektu pt. „UAM – Unikatowy Absolwent = Możliwości. W 2015 roku odbył staż naukowy na Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Uczestniczył w programie Erasmus + Staff Mobility for Teaching mobility agreement (2016/2017), w ramach którego zrealizował pobyt badawczy i dydaktyczny na Leibniz Universität Hannover, Institut für Politische Wissenschaft w zakładzie prof. dr. Lempke. Był stypendystą DAAD i w ramach stypendium finansującego wymianę naukowców odbył staż na Uniwersytecie w Greifswaldzie.

W związku z powyższym należy ocenić, że dr Mikołaj Tomaszuk należy do wyróżniających się aktywnością naukowców.

Ocena dorobku naukowo-badawczego

Podstawę oceny osiągnięć naukowych dra Mikołaja Tomaszuka stanowi cykl publikacji zatytułowany „**Transport publiczny w polityce miejskiej miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych**”, na który składa się 20 publikacji: 2 redakcje monografii naukowej, 2 artykuły w czasopismach naukowych w języku angielskim, 8 artykułów w czasopismach w języku polskim, 7 rozdziałów w pracach zbiorowych oraz monografia „**Transport publiczny w polityce miejskiej subregionów Leszna, Konina i Piły – studium analityczne i porównawcze w perspektywie zrównoważonego rozwoju**”, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2019, ss. 307. n

Do najważniejszych cech dorobku należą spójność, koncentracja problemowa i konsekwentne umiejscowienie badań w tematyce dotyczącej samorządu terytorialnego, a w szczególności polityki miejskiej.

Cel badań został skierowany na poznanie i określenie charakteru polityki prowadzonej przez samorządy terytorialne w ramach obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych w zakresie publicznego transportu zbiorowego wynikającej z zadań własnych i zleconych. Na tej podstawie dokonał próby określenia dynamiki zmian zachodzących w jednostkach samorządu terytorialnego i ich wpływ na formy i przedmiot współpracy między nimi a także na tworzenie się sieciowych relacji na przykładzie wybranych branżowych polityk miejskich zwłaszcza w odniesieniu do publicznego transportu zbiorowego. Należy uznać, że próbę tę zakończył sukcesem.

Podjęty zasadniczy problem badawczy dotyczy aspektów prawnych i praktyki w ramach współpracy ośrodków subregionalnych w obszarze polityki miejskiej w zakresie publicznego transportu zbiorowego.

Przedmiotem badań Habilitanta są różnorodne uwarunkowania decyzji i działań władz lokalnych, ich jednostek organizacyjnych oraz komunalnych związków międzygminnych, pełniących zadania organizatora przewozów w publicznym transporcie zbiorowym a także ich wpływ na lokalne życie polityczne w odniesieniu do zagadnienia mobilności mieszkańców gmin, tworzących obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i miast wojewódzkich.

Habilitant wykazał się wysokim poziomem warsztatu metodologicznego. W procesie badawczym właściwie dobrał metody i techniki badawcze. Wykorzystał takie metody jak: analiza systemowa, genetyczna analiza historyczna, analiza prawno-instytucjonalna, analiza porównawcza oraz studium przypadku. Wśród technik badawczych zastosował: wywiad kwestionariuszowy oraz strukturyzowany. Autor umiejętnie wykorzystał zgromadzony materiał badawczy, źródła oraz liczne opracowania. Skorzystał z bogatej literatury zarówno krajowej, jak i zagranicznej. Pozwoliło mu to na odpowiednie osadzenie wyników swych badań w teoretycznych koncepcjach. W konsekwencji Doktor M. Tomaszuk potrafił profesjonalnie przeprowadzić wywód problemu badawczego, co uwieńczył podobnie, jak swe rozważania oraz interpretacje wyników badań wartościowymi konkluzjami. Szczególną wartość ocenianego dorobku stanowią wyływające z badań rekomendacje. Innym atutem przedłożonych tekstów jest ich interdyscyplinarny charakter. Habilitant w swej analizie politologicznej uwzględnił problemy mieszczące się w takich dyscyplinach naukowych jak: socjologia, ekonomia, finanse oraz zarządzanie jakością. Sformułował precyzyjne pytania badawcze i wyczerpująco na nie odpowiedział, co pozwoliło mu na skuteczną weryfikację sformułowanych hipotez badawczych. W obszarze metodologiczno-technicznym zarzucić można jedynie nadmierne stosowanie cytatów a także formułowanie zbyt rozbudowanych zdań, co czyni je często mało czytelne.

Najważniejszą część dorobku wskazanego do oceny stanowi monografia „Transport publiczny w polityce miejskiej subregionów Leszna, Konina i Piły – studium analityczne i porównawcze w perspektywie zrównoważonego rozwoju”. Pierwsze dwa rozdziały tej pracy mają głównie charakter teoretyczny. Autor zaprezentował najważniejsze koncepcje rozwoju współczesnych miast oraz prawne i organizacyjne aspekty funkcjonowania transportu publicznego na poziomie lokalnym. Kolejne rozdziały zawierają wyjątkowo wartościową

analizę, dokonaną na podstawie przeprowadzonych badań ośrodków subregionalnych (Konin, Leszno, Piła). W moim przekonaniu czynią one monografię niespotykaną, kompleksową pozycją politologiczną, poświęconą polityce dotyczącej rozwoju transportu publicznego.

W pierwszym rozdziale monografii „Transport publiczny w polityce miejskiej” dokonał przeglądu współczesnych definicji miast oraz megatrendów ich rozwoju. Przyjął założenie, że jednostki samorządu terytorialnego, stanowią laboratorium poznania człowieka (uwzględniające styl jego życia, oczekiwania, przyzwyczajenia, aspiracje i postulaty formułowanych wobec jego otoczenia). Podkreślił, że miasta są dynamicznymi ośrodkami życia mieszkańców, realizowanego w wymiarach: społeczno-politycznym, kulturowym, ekologicznym, artystycznym, ekonomicznym itp.. Zaznaczył, że miasta i gminy wzajemnie na siebie oddziałują m. in. poprzez migracje mieszkańców, korzystających przede wszystkim z dostępnej infrastruktury drogowej i kolejowej, ale także pieszej, rowerowej i lotniczej. Podjął się rozważań o relacjach między antropocentrycznym a ekocentrycznym modelem rozwoju, sformułowany przez siebie pogląd o „nowej filozofii miasta”, zasad jego organizacji i jakości życia mieszkańców. Umiejętnie zaprezentował dyskusję nad kierunkami rozwoju współczesnych miast. Podał też zdefiniowaniu miejską politykę transportową, wyodrębniając jej dziedziny, określając jednocześnie jej system decyzyjny i zasady finansowania. Przedstawił ponadto politykę transportową miasta, która wymaga zintegrowanego podejścia w perspektywie doraźnej jak i zrównoważonego rozwoju.

Drugi rozdział monografii „Rozwiązania prawno-organizacyjne funkcjonowania transportu publicznego w samorządzie gminnym” Habilitant poświęcił analizie prawnych aspektów organizacji miejskiego transportu zbiorowego. Zdefiniował rolę i zadania organizatora przewozów publicznym transportem zbiorowym, koncentrując się w znacznej mierze na polityce bezpieczeństwa w publicznym transporcie zbiorowym. Przedstawił sieciowe formy realizacji polityki miejskiej w zakresie organizacji transportu publicznego. Szczególną wartość tej części monografii stanowi prezentacja i interpretacja wyników przeprowadzonych badań ankietowych w zakresie funkcjonowania transportu publicznego na szczeblu międzygminnych związków komunalnych oraz związków metropolitalnych.

W rozdziale trzecim „Polityka miejska ośrodków subregionalnych Leszna, Piły i Konina a transport publiczny”, Habilitant zidentyfikował główne problemy społeczne, gospodarcze i polityczne traktując je jako determinanty kształtowania się polityki miejskiej na przykładzie

badanych, wielkopolskich ośrodków subregionalnych. Autor trafnie określił też bariery rozwoju transportu pasażerskiego w wymiarze subregionalnym.

W czwartym, najobszerniejszym rozdziale „Ocena realizacji polityki miejskiej ośrodków subregionalnych w dziedzinie transportu publicznego” w mojej ocenie Autor wniósł największy wkład w rozwój nauki. W oparciu o dojrzałą analizę sformułował szereg odważnych wniosków i rekomendacji, które powinny posłużyć jako wartościowe wskazówki politykom lokalnym, zarówno rządzącym, jak i opozycyjnym.

Mimo dominacji pozytywnych ocen przedłożonej monografii, wskazać należy także kilka uchybień i sformułować kilka wątpliwości.

Szkoda, że Habilitant nie podjął w badaniach własnych zaprezentowanych w rozdziale czwartym wątku politologicznego. Z pewnością, pozwoliłoby to Autorowi na przedstawienie interesujących konstatacji. Gdyby na przykład wyniki swych badań zestawiał z przynależnością polityczną sprawujących władzę w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego, wchodzących w skład badanych subregionów, z kierunkami podejmowanych decyzji i skutecznością realizacji polityki miejskiej w zakresie transportu publicznego. Korzystnym i pożądanym wydaje się, byłoby przebadanie opinii „zwykłych” mieszkańców na temat zawieranych porozumień i funkcjonowania transportu publicznego w subregionie, gdyż to przecież społeczność lokalna tworzy samorząd terytorialny, a nie tylko same organy władzy. Takie badania można by również przeprowadzić w nawiązaniu do poglądów politycznych respondentów, co pozwoliłoby stwierdzić, czy wyrażane opinie mają charakter obiektywny, pozwalający na uniwersalizację wniosków, czy też widoczne są związki wyrażanych opinii z reprezentowanymi preferencjami wyborczymi badanych.

Ponadto wskazać należy na niektóre uchybienia techniczne np. na nieczytelność licznych mapek (m.in. s. 137, s. 154, s. 177, s. 200). Budzi też wątpliwość konstruowanie jednowierszowych tabel (m. in. s. 227, s. 230). Niektóre, zaprezentowane zestawienia tabelaryczne wydają się zbyteczne (a jeśli Autor widzi taką konieczność, to lepiej by znalazły się w aneksie np. tabela 48 i 51 jako treści uzupełniające, niepodlegające szczegółowej analizie).

Poza omówioną monografią, jego dorobek wzbogacają pozostałe pozycje zamieszczone w cyklu stanowiącym podstawę wniosku. Przyznać należy, że w zasadzie każda z nich popiera wnioski płynące z oceny zasadniczej monografii i pozwala potwierdzić bardzo wysoki poziom wiedzy z zakresu dyscypliny nauki o polityce i administracji. Dorobek ten

ponownie dowodzi, że Habilitant dysponuje nie tylko wiedzą teoretyczną, ale ma ją ugruntowaną i popartą olbrzymim doświadczeniem, jaki uzyskał jako praktyk.

Habilitant w ramach działalności naukowo-badawczej brał udział w licznych projektach.

Zainicjował i kierował projektem Polityka bezpieczeństwa w publicznym transporcie zbiorowym w ramach konsorcjum WNPID UAM, Politechniki Poznańskiej, Zarządu Transportu Miejskiego w Poznaniu. Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego.

Był wykonawcą:

1. W projekcie nr POKL.08.01.02-30-018/11 „Bądź gotowy na zmianę” sfinansowany ze środków PO Kapitał Ludzki, wygłoszenie prelekcji na temat współpracy środowiska gospodarczego w subregionie konińskim, udział w grupie roboczej ds. wypracowania wskaźników realizacji zadań obszaru strategicznej interwencji subregionu konińskiego;
2. W projekcie PO. KL.08.01.02-30-0018/11 – autorstwo ekspertyzy dla jednostek samorządu terytorialnego, NGO i przedsiębiorców pt. Potencjał partnerstwa lokalnego w subregionie konińskim w nowej perspektywie finansowej UE 2014-2020;
3. W projekcie: *Science Shop* – projekt nr 04.01.00-00-IH04/16 zakłada wdrożenie na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM innowatorskiego modelu *Science Shop* wyposażonego w zestaw narzędzi ułatwiających studentkom i studentom prowadzenie badań i pisanie prac dyplomowych zwiększających ich zatrudnialność i odpowiadających na konkretne potrzeby zewnętrznych instytucji oraz zawiązywanie interdyscyplinarnych zespołów projektowych z udziałem pracowników wydziałów przyrodniczych i ścisłych UAM.
4. W projekcie POWR.03.01.00-00-K392/16-00, Laboratorium innowacji społecznych.
5. W projekcie WND-POWR.03.05.00-00-Z303/17 – zintegrowany program rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opracowanie programu nowej ścieżki fakultatywnej dla studentów kierunku Bezpieczeństwo narodowe.
6. W projekcie pt. Działając razem osiągniemy więcej – współpraca Jednostek Samorządu Terytorialnego dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, PO PT 2017-2013, w terminie od XI. 2013 – I. 2014, szkolenie kadry administracji

samorządowej i opracowanie ekspertyz w tematach: Nowe wymagania stawiane dokumentom niezbędnym do sięgania po wsparcie finansowe, w tym środki UE na lata 2014-2020; Najistotniejsze elementy nowego modelu zarządzania strategicznego rozwojem.

Ponadto złożył wnioski o granty COMM/WAW/ED/2013-2017 – wybór instytucji prowadzących punkty informacyjne Europe Direct – kierownik grantu; Innowacje społeczne ncb/is-1/2012 – Społeczny wymiar przedsiębiorczości; Innowacje społeczne ncb/is-1/2012 - Odważnie patrzę w przyszłość. Wziął udział w konkursie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o przyznanie dotacji na 2013 rok na inwestycję aparaturową w zakresie dużej infrastruktury badawczej, Laboratorium Innowacyjnych Badań Społecznych – główny wykonawca.

Brał udział w zespołach eksperckich, wykonywał ekspertyzy i udzielał konsultacji:

- Był ekspertem w projekcie PO.KL.08.01.02-30-018/11/12, w okresie od maja 2012 do kwietnia 2013 w spotkaniach Subregionalnej Komisji Dialogu Społeczno-Gospodarczego w Koninie.
- Konsultant Burmistrza Miasta Frankfurt nad Odrą w dziedzinie organizacji i administrowania publicznym transportem zbiorowym w rejonie transgranicznym, od 01.02.2017 roku.
- Ekspert Zarządu Transportu Miejskiego z siedzibą w Poznaniu w zakresie bezpieczeństwa w publicznym transporcie zbiorowym
- Ekspert Stowarzyszenia Metropolia Poznań w zakresie tematycznym: wykonanie ocen strategicznych ZIT wniosków o dofinansowanie złożonych w ramach WRPO na lata 2014-2020 w działaniu dotyczącym inwestycji w infrastrukturę transportową Poznańskiej Kolei Metropolitalnej i zakup środków transportu publicznego przez gminy aglomeracji poznańskiej, uzyskanie pozytywnej oceny eksperta.
- Ekspert Stadtverkehrsgesellschaft mbH Frankfurt (Oder), w dziedzinie umowy o organizację i finansowanie międzypaństwowej linii autobusowej nr 983.
- Ekspert Stowarzyszenia Metropolia Poznań w projekcie „Master Plan dla Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, wygłoszenie prelekcji i prowadzenie panelu

dyskusyjnego podczas konferencji naukowej organizowanej we współpracy z Wielkopolskim Urzędem Marszałkowskim w terminie 21 kwietnia 2017 roku.

- Biegły sądowy ad hoc w Sądzie Okręgowym w Poznaniu /Wydział Gospodarczy – ekspertyza ws. zarządu nad drogami gminnymi w świetle ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.
- Opracowanie koncepcji funkcjonowania i wyposażenia multimedialnej Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Miasta WNPiD UAM na zlecenie Dziekana WNPiD
- Opracowanie założeń i planu finansowego projektu inwestycyjnego i społecznego dotyczącego mobilności w mieście Luboń. Na tej podstawie Miasto Luboń złożyło wnioski o dofinansowanie zakładanych działań i uzyskało wsparcie w kwocie 13 mln PLN.
- Konsultant Rady Gospodarczej Miasta Luboń
- Bezpieczne Miasto – Safe and Secure City – zainicjowanie i kierowanie pracami 6 edycji interdyscyplinarnego seminarium naukowo-szkoleniowego we współpracy z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa Urzędu Miasta w Poznaniu

Dorobek dydaktyczno- organizacyjny

Habilitant posiada bardzo znaczący dorobek dydaktyczny. Pracując na WNPiD UAM w Poznaniu prowadził zajęcia dydaktyczne na kierunkach Zarządzanie państwem, Politologia, Stosunki międzynarodowe, Bezpieczeństwo Narodowe. Prowadzi wykłady i ćwiczenia w ramach następujących przedmiotów: Lokalne bezpieczeństwo komunikacyjne; Służby Inspekcje i Straże; Kontrola i audyt w sektorze publicznym; System prawny i dokumentacja urzędowa UE; Współczesne systemy polityczne; Doradztwo polityczne; Zarządzanie jakością w administracji publicznej. Kontrola i audyt w sektorze publicznym; Finansowanie MŚP ze środków krajowych; Organizacja procesu inwestycyjnego; Fundusze europejskie; Integracja europejska.

Habilitant wykazuje się także aktywnością organizacyjną. Jest kierownikiem studiów II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – WNPiD UAM. Ponadto organizował zajęcia

terenowe dla studentów kierunku bezpieczeństwo narodowe w ramach przedmiotu: Służby, Inspekcje i Straże.

Aktywność na rzecz popularyzacji nauki

Należy podkreślić, że dr Mikołaj Tomaszuk, swoją wiedzę i doświadczenie zawodowe aktywnie wykorzystuje także w realizacji aktywności o charakterze popularyzatorskim.

Jest założycielem i Przewodniczącym Rady Programowej Uniwersytetu Lubońskiego III Wieku działającego pod patronatem uczelni publicznych Miasta Poznania. Pełnił funkcję współredaktora leksykonu bezpieczeństwa: W. Salestra, R. Niedźwiedzki, A. Zagórska i in., Leksykon bezpieczeństwa, Wolters – Kluwer, Warszawa 2016. Wygłosił wykład w ramach Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Zielonej Górze, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Słubice 19.11.2015 rok dla uczestników Olimpiady Wiedzy o Polsce i świecie Współczesnym na temat Bezpieczeństwo Polski w kontekście europejskim. Współpracował też z Ośrodkiem Debaty Międzynarodowej w Warszawie w ramach inicjatywy komunikacyjnej ODM MSZ, gdzie wygłosił prelekcję popularyzującą wiedzę o instytucjach UE zwłaszcza w zakresie tematu „Budżet UE”. Organizował szkolenia dla rzeczników prasowych Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych. Prowadził szkolenia i prelekcje popularno-naukowe m. in. dla członków Uniwersytetów III Wieku w Luboniu, Pniewach, Pile; przedstawicieli JST z zakresu aplikacji o środki zewnętrzne w Kaliszu i w Ostrowie Wielkopolskim; dla członków Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej towarzyszącej targom „Recykling” na zlecenie firmy Abrys.

Biorąc pod uwagę powyższe, dorobek naukowy, dydaktyczno-organizacyjny i popularyzatorski Habilitanta, odpowiada wymogom stawianym naukowcom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Należy także stwierdzić, że w wynikach badań prowadzonych i opublikowanych przez dra Mikołaja Tomaszuka, widoczny jest znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji, a on sam wykazuje się istotną aktywnością naukową. Spełniony jest zatem wymóg określony w art. 16 ust. 1 ustawy (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz

stopniach i tytule w zakresie sztuki w związku z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku, Przepisy wprowadzające ustawę - prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1669).

W związku z powyższym, opowiadam się za nadaniem dr Mikołajowi Tomaszewskiemu stopnia doktora habilitowanego w obszarze nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Prof. UAM dr hab. Krzysztof Hajder

